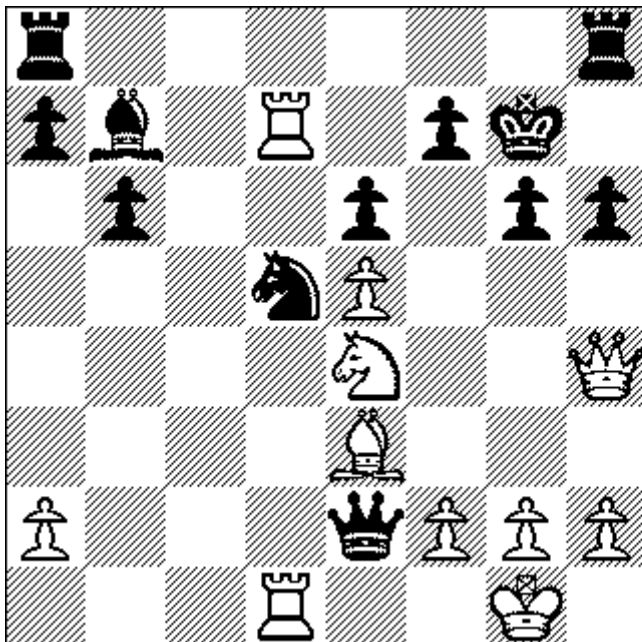

Leren en combineren

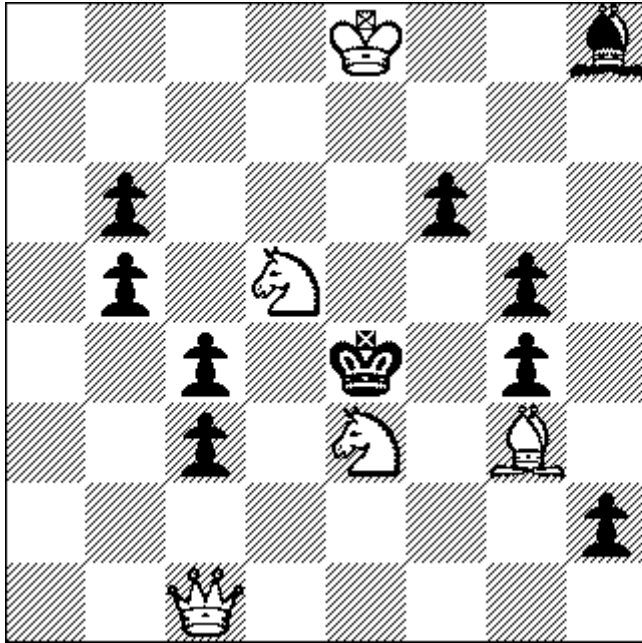
Mensen vinden schaken vaak zo moeilijk om te leren omdat ze vanaf het begin alles in de gaten moeten houden en bij elke zet moeten rekenen. Hierdoor is de drempel naar de schaakclub voor geïnteresseerde volwassenen vrij hoog. Je moet er op rekenen dat je partij afgelopen is als je een stuk één keer in je hele partij ongedekt laat staan. Natuurlijk is dit geen reden om de schaakclub angstig te mijden. Als je benieuwd bent geworden naar de clubavond van (bijvoorbeeld) de MSV is het zeker de moeite waard eens langs te komen. Er is weer een gezellige avond geweest voor belangstellenden, dus je bent niet de enige die nieuw is. Nog wat onzeker over je speelsterkte? Geen nood. Onze wedstrijdleader organiseert speciaal schaaklessen waar ook de huidige leden van profiteren. (Wees gerust, hij zet je niet tussen de beginnende kinderen.) Met een beetje oefening in combinaties reken je zo vijf hele zetten uit het hoofd vooruit. (Dat is vijf zetten van wit en vijf zetten van zwart!) Klinkt dat wat veel? Dat valt nogal mee: een aantal jeugdleden kan het ook al.

Als je het zo bekijkt is het rekenen niet zo'n groot probleem. De een doet het alleen wat gemakkelijker dan de ander. Een gemiddelde clubspeler zal echter weinig partijen verliezen vanwege het feit hij 'maar' tien hele zetten vooruit kan denken. Het punt is dan ook meestal niet hoe diep je kunt rekenen, maar waar je naar kijkt bij het rekenen. Een combinatie heeft bijna altijd een bepaald kenmerk. Als je een diagram krijgt voorgeschoteld waarin wit mat moet zetten terwijl de zwarte koning diep zit weggestopt dan weet je al dat je hier doorheen moet slaan. Als je eenmaal het goede gaatje hebt gevonden is de oplossing gemakkelijk. De opgave wordt niet veel moeilijker als je twee of drie extra schaakjes moet geven voor het mat is. Om te laten zien dat een 'diepe' opgave wel meevalt als je het goede idee hebt kijken we naar het eerste diagram. Wit aan zet moet winnen, maar het is nog niet helemaal duidelijk hoe. Cortlever, die deze stelling bereikte tegen Donner zag niet hoe het verder moest. Hij koos voor het voor de hand liggende 1.Pc3, met de dreiging Pxd5 en Df6+ met ramspoed. Dit plan faalde op Dh5! De lezer heeft als voordeel dat hij weet dat er een mat in zes in de stelling zit.

Het betreft hier een echte partijstelling, dus je moet het me maar niet kwalijk nemen als je de variant vindt waarin zwart er met het verlies van een dame tegen een toren vanaf kan komen. Als tip kan ik geven dat wit in de goede volgorde moet offeren en dat het geweld begint met een aantal schaakjes. Zwart dreigt immers Dxd1 met mat!

Om tot slot aan te tonen dat minder diep niet altijd gemakkelijker is pakken we diagram twee er nog even bij. Het is duidelijk dat dit heel andere koek is. Het betreft dan ook geen partijstelling, maar een probleem uit 1908! van de toen in Nederland bekende componist Weenink. Het gaat er nu niet meer om in min of meer zes zetten een gewonnen stelling te bereiken. Dit is reeds voor elkaar. Het voordeel hiervan is dat je zuiver naar het mat kunt kijken. De opgave is dus: wit geeft mat in drie zetten.

Dit lijkt een koud kunstje, want wat zijn drie zetten nu helemaal? Wie beter kijkt ziet dat het een heel aardig probleem betreft. De witte paarden werken niet erg goed samen. De koning kan ontsnappen via d3 en f3. Let vooral op zwarts zetten f6-f5 met bevrijding van de loper en h2-h1 met promotie. Er is geen echt kenmerk zichtbaar dat houvast kan bieden. Alle zetten uitproberen dus? Of wachten tot volgende week, want dan verklap ik de antwoorden pas.